

G‘IJJAK IJROCHILIGINING XUSUSIYATLARI

Boltaboyev Lutfullo

Abduqayumov Shunqor

Respublika musiqa va san‘at texnikumi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada g‘ijjak cholg‘u asbobining ijrochilik xususiyatlari yoritilgan. G‘ijjakning texnik imkoniyatlari, yoy va barmoq texnikasi, vibrato, intonatsiya, dinamika kabi muhim elementlari tahlil qilingan. Shuningdek, maqom san‘atida g‘ijjakning tutgan o‘rni, ijro davomida hissiy ifodaning ahamiyati hamda jamoaviy ijroga moslashuv kabi jihatlar keng yoritiladi. Mazkur maqola g‘ijjak san‘atini chuqur o‘rganayotgan talabalar, musiqashunoslar va cholg‘uchilar uchun foydali nazariy va amaliy ma‘lumotlar manbai bo‘lib xizmat qiladi.*

Kalit so‘zlar: *G‘ijjak, Cholg‘u ijrochiligi, Yoy texnikasi, Barmoq texnikasi, Vibrato, Intonatsiya, Maqom ijrosi, Lirizm, Milliy cholg‘ular, Musiqa ifodasi*

G‘ijjak ijrochiligi — bu o‘ziga xos texnika, hissiy ifoda va musiqiy tafakkurni uyg‘unlashtirgan san‘at turidir. Torli-yoyli cholg‘ular sirasiga kiruvchi g‘ijjak, o‘zbek an‘anaviy musiqasida, ayniqsa maqom san‘atida muhim o‘rin tutadi. G‘ijjakning ifoda kuchi, lirizmi va ohangdorligi uni boshqa cholg‘ulardan ajratib turadi.

G‘ijjak ijrochiligining asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

G‘ijjak chalishda asosiy vosita bu — yoydir. Yoy bilan silliq, barqaror va nazoratli harakatlar bajarilishi kerak. Kuyning xarakteriga qarab yoy harakati tez yoki sekin bo‘lishi, kuchli yoki yumshoq bosilishi mumkin. Yoyni to‘g‘ri yuritish — toza ohang olishning asosi hisoblanadi.

Torlar ustida kuy chalish uchun chap qo‘l barmoqlari yordamida notalar bosiladi. Har bir nota aniq, toza, balandlikka to‘g‘ri mos tushishi kerak. Intonatsiya tozaligi — bu ijrochilik madaniyatining eng muhim mezonlaridan biri.

G‘ijjakning eng muhim ijro usullaridan biri bu — vibrato (tebranish) texnikasidir. Bu texnika yordamida nota ohangi jonli va ifodali chiqadi. Vibrato orqali g‘ijjak "so‘zlaydi", kuyga hissiyot, ruh va hayot kiradi. Aynan shu jihat g‘ijjakni inson ovozigacha eng yaqin cholg‘ulardan biriga aylantiradi.

Ijro davomida ohangni baland-past qilish, urg‘u berish, pauzalarni his qilish orqali kuyga drammatizm yoki yumshoqlik baxsh etiladi. Bu esa ijrochining musiqiy fikriga va ijodiy yondashuviga bog‘liq.

G‘ijjak, ayniqsa, maqom asarlarida keng qo‘llaniladi. Shu sababli ijrochi maqom tuzilmasini, ohang oqimini, qismlarning xarakterini chuqur bilishi lozim. Maqomda improvisatsiya va intonatsion aniqlik muhim ahamiyatga ega.

G‘ijjak ko‘pincha ansambl va orkestrlarda chaliladi. Shuning uchun ijrochi boshqa cholg‘ular bilan uyg‘unlikda ijro eta olish, temp va ritmga moslashish, ovoz balandligini muvozanatlash kabi ko‘nikmalarga ega bo‘lishi kerak.

20-Fevral, 2025-yil

G‘ijjak ijrochiligi — bu faqat texnik mahorat emas, balki ruhiy sezuvchanlik va musiqiy tafakkur mahsulidir. Har bir nota, har bir ohang orqali ijrochi tinglovchi qalbiga murojaat qiladi. Shu boisdan g‘ijjak ijrochiligini chuqur o‘rganish va rivojlantirish o‘zbek milliy musiqasini asrab-avaylash yo‘lida muhim qadamlardan biridir.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Alimatov, Y. (1991). Shashmaqom: Musiqa ilmi asoslari. Toshkent: Fan nashriyoti.
2. Karimov, F. (2005). O‘zbek musiqi madaniyati tarixi. Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti.
3. Islomov, M. (2012). Musiqa nazariyasi va ijrochilik asoslari. Toshkent: San’at.
4. G‘anieva, M. (2017). Maqom va an’anaviy cholg‘u san’ati. Toshkent: Yangi asr avlodi.
5. Jo‘rayev, J. (2014). Ijro san’ati: nazariya va amaliyot. Toshkent: Ma’naviyat.
6. Qodirov, A. (2018). G‘ijjak ijrochilik maktabi va uning rivoji. Buxoro: Musiqa san’ati instituti nashriyoti.

Global
Science
Publication